

Monogràfic del butlletí de la Direcció General per a la Immigració

La immigració en xifres

Número 12, desembre de 2011

La població de nacionalitat boliviana a Catalunya

Presentació

En aquest dotzè número del monogràfic de *La immigració en xifres* es presenta una selecció de dades sobre la població de nacionalitat boliviana que viu a Catalunya, un col·lectiu que ha arribat recentment i que ha començat a retornar al seu país d'origen: des de 2008 la xifra de sortides de Catalunya supera el volum d'entrades. Tenen una mitjana d'edat de 29,6 anys i predominen les dones. Es concentren principalment en els municipis de l'àmbit metropolità de Barcelona. Es tracta d'un col·lectiu laboralment actiu ja que prop de la meitat dels que tenen edat de treballar cotitzen a la Seguretat Social.

Sumari

Perfil demogràfic de la població boliviana

El col·lectiu bolivià, amb 52.326 persones empadronades als municipis catalans, ocupa la quarta posició en el rànquing de col·lectius estrangers del país. La seva presència és bastant recent: des de 2004 i fins a l'any 2008 es va registrar un creixement significatiu. Des d'aleshores, els saldos migratoris són negatius.

Distribució territorial

Hi ha persones de nacionalitat boliviana en més de la meitat dels municipis catalans, la majoria pertanyents a l'àmbit metropolità de Barcelona. La concentració més elevada (superior al 2% de la població total) es troba en els pobles més petits, principalment de la comarca de la Cerdanya.

Mercat de treball

L'octubre de 2011 constaven afiliats a Catalunya 22.910 treballadores i treballadors bolivians, més de la meitat dels quals cotitzants del règim general. Paral·lelament, el mateix mes constaven inscrites a les oficines del SOC un total de 3.856 persones bolivianes aturades.

Educació

Actualment hi ha 7.256 alumnes bolivians matriculats als centres educatius catalans (49,5% nois i 50,5% noies) que suposen el 4,6% del total d'alumnes estrangers. Es concentren en les etapes de Primària i ESO. En els nivells post-obligatoris (a partir dels 16 anys), un 53,7% de joves bolivians continuen matriculats en centres reglats.

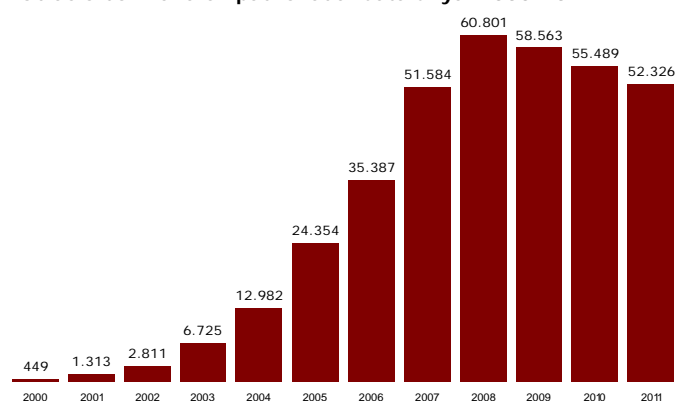
Perfil demogràfic de la població boliviana

Una immigració recent

A 1 de gener de 2011 constaven empadronades a Catalunya 52.326 persones de nacionalitat boliviana, el 4,4% de la població estrangera present al país. Actualment constitueixen el quart col·lectiu més nombros, darrera dels nacionals de Marroc, Romania i Equador, tot i que es tracta d'un col·lectiu que ha arribat recentment al país.

Les entrades es van concentrar sobretot en els anys 2006 i 2007, atès que fins a l'1 d'abril de 2007 els ciutadans bolivians no requerien cap visat per entrar a la Unió Europea. A partir d'aquesta data se'ls va exigir un visat, com ja se'ls exigia als nacionals d'altres països llatinoamericans com ara Colòmbia, Perú o Equador.

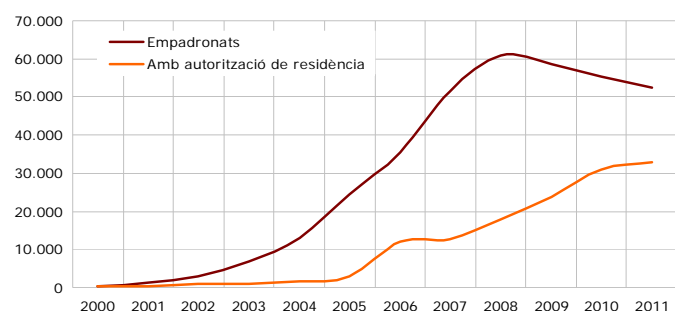
Població boliviana empadronada. Catalunya. 2000-2011

Font: Idescat, padró d'habitants a 1 de gener de cada any. En 2011 són xifres provisionals de l'INE

El 26,4% dels bolivians empadronats al conjunt de l'Estat viuen a Catalunya (tres punts per sobre dels que viuen a la Comunitat de Madrid). La seva situació administrativa s'està regularitzant, com es pot apreciar en el següent gràfic.

Evolució del volum d'autoritzacions de residència en vigor de la població boliviana. Catalunya. 2000-2011

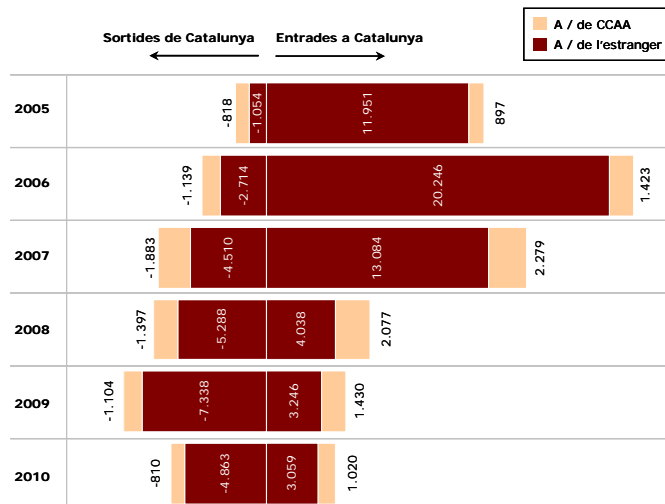

Font: Empadronats: Idescat, padró d'habitants a 1 de gener de cada any; Residents: MTIN. OPI. Dades a 31 de desembre de l'any anterior

Entrades i sortides de bolivians a Catalunya

Els saldos migratoris, tant respecte a l'estranger com a la resta de Comunitats Autònomes de l'Estat, han estat sempre positius, però des del començament del 2008 els ciutadans bolivians han reduït la seva presència als municipis catalans.

Fluxos migratoris de població boliviana. Catalunya. 2005-2010

Font: Idescat. Estadística de Variacions Residencials, diversos anys

Durant 2010 es van registrar 3.059 altes de persones de nacionalitat boliviana procedents de l'estranger alhora que es van produir 4.863 baixes. El saldo migratori amb l'estranger, per tant, va ser negatiu.

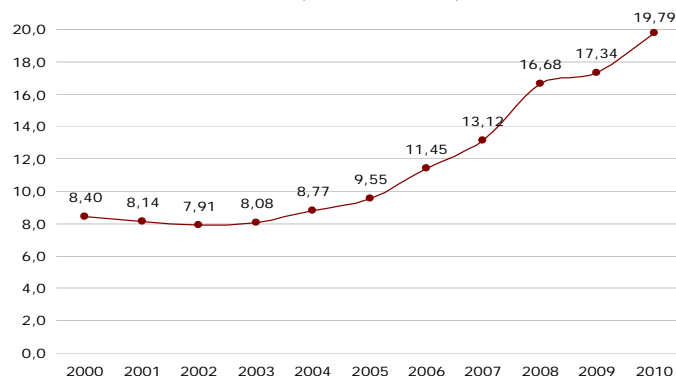
Moviment migratori de persones bolivianes. Catalunya. 2010

	Immigrants		Emigrants		Saldo migratori
	CCAA	estranger	CCAA	estranger	
Homes	443	1.332	-346	-2.313	-884
Dones	577	1.727	-464	-2.550	-710
< 16 anys	92	595	-76	-525	86
16 a 64 anys	927	2.441	-734	-4.287	-1.653
65 i més anys	1	23	—	-51	-27
Total	1.020	3.059	-810	-4.863	-1.594

Font: Idescat. Estadística de Variacions Residencials 2010

A aquest saldo negatiu ha contribuït el fet que el 2009 Bolívia va tenir l'índex de creixement més gran d'Amèrica del Sud i que el Govern bolivianès va endegar diversos programes per ajudar el retorn d'emigrants. El 2010 la taxa de població activa a Bolívia era del 71,9% i la d'atur del 8,3%.

Evolució del PIB de Bolívia (bilions de US\$)

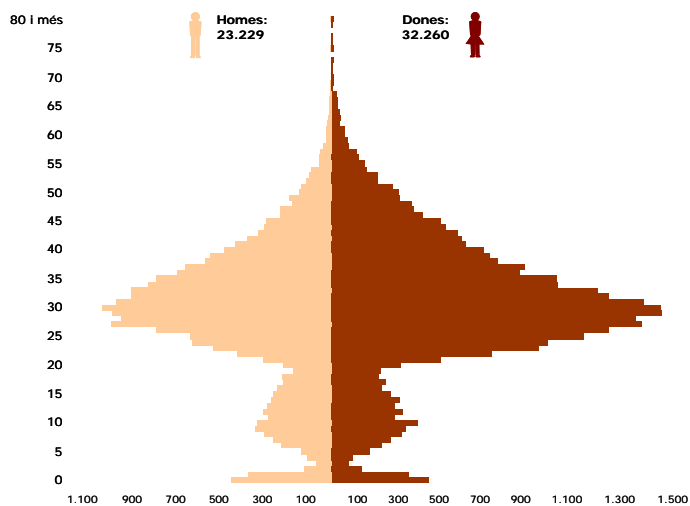
Font: Banc Mundial

La immigració en xifres

Majoritàriament dones i joves

La piràmide de la població boliviana que viu a Catalunya mostra que és un col·lectiu jove bastant feminitzat: hi ha 138,9 dones per cada 100 homes, amb 29,6 anys de mitjana.

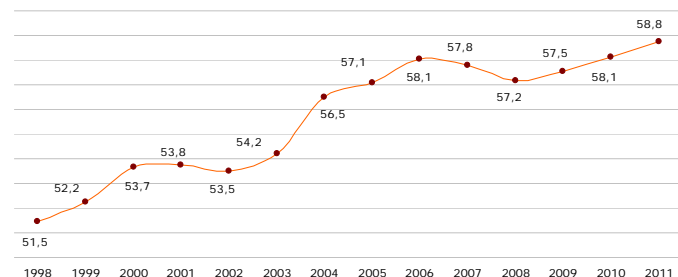
Piràmide de la població boliviana. Catalunya. 2010

Font: Idescat, padró continu a 1 de gener de 2010

La proporció de dones sempre ha superat el 50%, i el 2011 el volum de dones ja suposa el 58,8% de la població total.

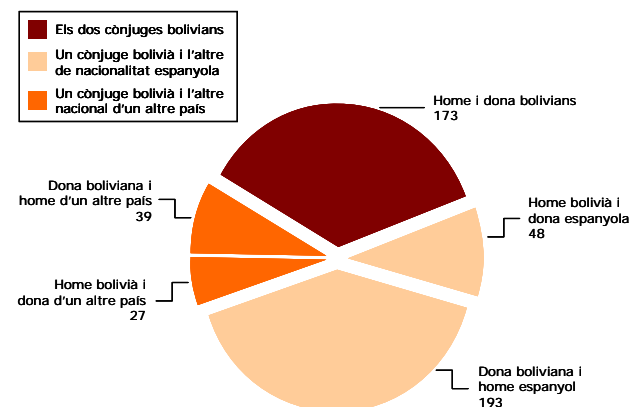
Pes de les dones entre la població boliviana empadronada a Catalunya. 1998-2011

Font: Idescat, padró d'habitants a 1 de gener de cada any

Dels 480 matrimonis registrats amb la participació d'almenys un cònjuge de nacionalitat boliviana, són majoria els contrats entre una dona boliviana i un home de nacionalitat espanyola.

Matrimonis amb cònjuges bolivians. Catalunya. 2010

Font: Idescat, Moviment natural de la població 2010

Naturalitzacions, nacionalitat i lloc de naixement

En els darrers sis anys 1.155 ciutadans bolivians residents a Catalunya han obtingut la nacionalitat espanyola, un 24,2% del total de naturalitzats al conjunt de l'Estat espanyol.

Evolució de les nacionalitzacions per residència concedides a ciutadans bolivians. 2004-2009

Anys	Residents a Catalunya	Residents a la resta de l'Estat	Total	% Catalunya
2004	73	145	218	33,5
2005	79	210	289	27,3
2006	126	522	648	19,4
2007	153	556	709	21,6
2008	283	820	1.103	25,7
2009	441	1.372	1.813	24,3
Total	1.155	3.625	4.780	24,2

Font: MTIN. Anuaris estadístics, diversos anys

El 96,4% dels nacionals de Bolívia empadronats a Catalunya han nascut al seu país, mentre que només un 3,5% han nascut a l'Estat espanyol (9 de cada 10 són menors de 6 anys).

Distribució de la població de nacionalitat boliviana que viu a Catalunya per país de naixement. 2010

Edat	Nascuts a Bolívia	Nascuts a l'Estat espanyol	Nascuts a d'altres països	Total
Fins a 5 anys	596	1.901	5	2.502
De 6 a 10 anys	2.922	20	9	2.951
D'11 a 15 anys	2.838	4	1	2.843
Més de 15 anys	47.113	24	56	47.193
Total	53.469	1.949	71	55.489

Font: Idescat, padró continu a 1 de gener de 2010

El volum de naixements de mare estrangera a Catalunya no ha parat de créixer. En el cas de les mares bolivianes el 2008 es va assolir un màxim amb 1.479 naixements registrats (1,7% del total), però d'ençà a avui ha baixat el volum, coincidint amb la sortida de les persones d'aquesta nacionalitat. El 2010 es van registrar 1.047 naixements de mares bolivianes (1,2% del total).

Naixements registrats. Catalunya. 2000-2010

Anys	Total	Mare espanyola	Mare estrangera	Mare boliviana
2000	63.489	57.782	5.707	18
2001	64.722	57.545	7.177	52
2002	68.315	58.847	9.468	97
2003	72.980	61.004	11.976	253
2004	76.687	62.120	14.567	392
2005	79.547	62.955	16.592	648
2006	82.077	63.508	18.569	983
2007	83.716	62.262	21.454	1.419
2008	89.024	63.949	25.075	1.479
2009	84.849	60.524	24.325	1.190
2010	84.015	59.624	24.391	1.047

Font: Idescat, Moviment natural de la població, diversos anys

La immigració en xifres

Anàlisi territorial

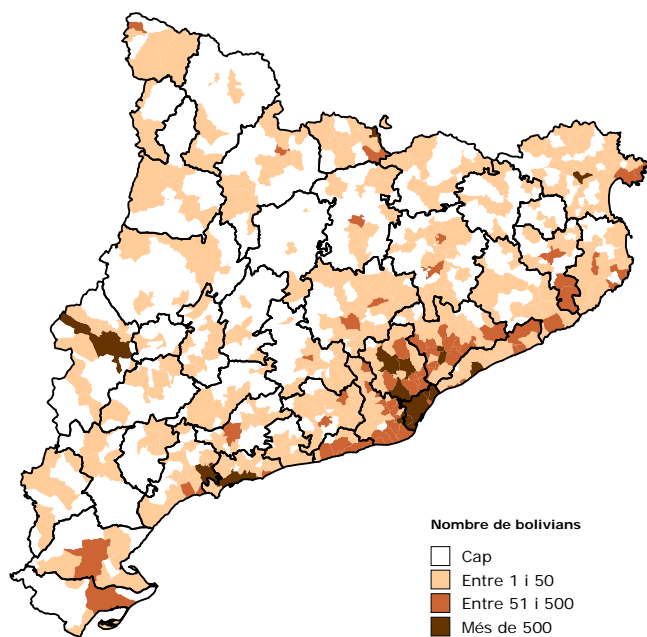
En més de la meitat dels municipis catalans hi resideix alguna persona de nacionalitat boliviana. El gruix es concentra en el Barcelonès (Barcelona, especialment en el districte de Nou Barris, l'Hospitalet de Llobregat, Badalona i Santa Coloma de Gramenet), tot i que el Vallès Occidental (Sabadell i Sant Cugat) i el Vallès Oriental (Granollers) també registren un volum important de bolivians empadronats. Fora de l'àmbit metropolità hi ha una presència significativa a Figueres (Alt Empordà) i Reus (Baix Camp), ambdós municipis amb més de 1.000 bolivians empadronats. Especial menció mereix el cas de Cadaqués, on les 350 bolivianes i bolivians empadronats suposen més del 12% de la població total empadronada al municipi.

Distribució dels municipis segons grandària i pes de la població boliviana en el conjunt de la població. Catalunya. 2010

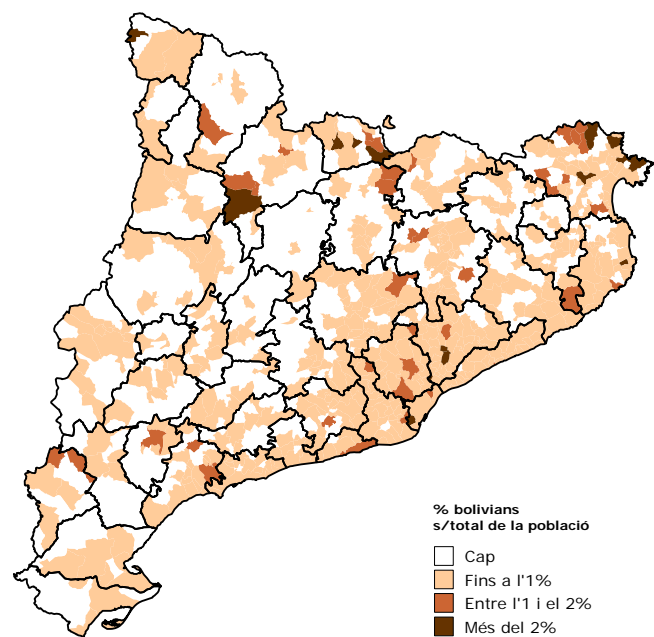
% de població boliviana sobre el total de població	Grandària dels municipis			Total municipis	%
	Menys de 5.000 habitants	De 5.000 a 20.000 habitants	Més de 20.000 habitants		
Sense població boliviana	442	5	—	447	47,3
Fins al 1%	259	132	52	443	46,8
Entre l'1 i el 2%	24	4	9	37	3,9
Més del 2%	13	3	3	19	2,0
Total municipis	738	144	64	946	100,0
%	78,0	15,2	6,8	100,0	

Font: Idescat, padró continu a 1 de gener de 2010

Presència de població boliviana. Municipis de Catalunya. 2010

Pes de la població boliviana. Municipis de Catalunya. 2010

Municipis amb més volum de població boliviana

Municipi	Comarca	Població boliviana	% s/ total població
Barcelona	Barcelonès	15.430	0,95
Hospitalet de Llobregat	Barcelonès	9.031	3,49
Sabadell	Vallès Occidental	3.872	1,87
Badalona	Barcelonès	1.800	0,82
Granollers	Vallès Oriental	1.661	2,78
Sta. Coloma Gramenet	Barcelonès	1.269	1,06
Figueres	Alt Empordà	1.268	2,87
Sant Cugat del Vallès	Vallès Occidental	1.169	1,43
Reus	Baix Camp	1.110	1,04
Cornellà de Llobregat	Baix Llobregat	908	1,04

Municipis amb major proporció de població boliviana

Municipi	Comarca	Població boliviana	% s/ total població
Cadaqués	Alt Empordà	350	12,10
Les	Val d'Aran	75	7,63
Ger	Cerdanya	31	6,72
Puigcerdà	Cerdanya	576	6,59
Alp	Cerdanya	76	4,39
Coll de Nargó	Alt Urgell	26	4,20
Canovelles	Vallès Oriental	614	3,82
Isòvol	Cerdanya	11	3,56
Hospitalet de Llobregat	Barcelonès	9.031	3,49
Bossòst	Val d'Aran	37	3,13

Font: Idescat, padró continu a 1 de gener de 2010

Monogràfic del butlletí de la Direcció General per a la Immigració

La immigració en xifres

Per comarques, a la Cerdanya un 4% de la població empadronada és de nacionalitat boliviana, proporció que quintuplica la mitjana catalana de 0,74 persones bolivianes empadronades per cada 100 habitants. La major concentració de bolivians, però, es troba a les comarques metropolitanes: el Barcelonès concentra pràcticament el 50% i la segueixen el Vallès Occidental (13,3%), el Vallès Oriental (7,5%) i el Baix Llobregat (6,6%). En l'altre extrem, hi ha 8 comarques on la població boliviana no arriba a suposar ni el 0,1% de la població total.

Distribució comarcal de la població de nacionalitat boliviana empadronada a Catalunya. 2010

Comarques	Recomptes de població			% de població boliviana		
	Total població	Població de nacionalitat estrangera	Població de nacionalitat boliviana	Sobre el total de població de la comarca	Sobre el total d'estrangers de la comarca	Sobre el total de població boliviana
Alt Camp	45.326	6.485	84	0,19	1,30	0,15
Alt Empordà	140.262	39.258	1.995	1,42	5,08	3,60
Alt Penedès	104.589	13.011	536	0,51	4,12	0,97
Alt Urgell	22.005	3.346	213	0,97	6,37	0,38
Alta Ribagorça	4.278	735	4	0,09	0,54	0,01
Anoia	118.057	11.939	184	0,16	1,54	0,33
Bages	185.117	22.011	671	0,36	3,05	1,21
Baix Camp	190.440	36.317	1.264	0,66	3,48	2,28
Baix Ebre	82.222	16.621	134	0,16	0,81	0,24
Baix Empordà	133.221	29.428	505	0,38	1,72	0,91
Baix Llobregat	798.468	95.471	3.691	0,46	3,87	6,65
Baix Penedès	99.786	15.753	123	0,12	0,78	0,22
Barcelonès	2.251.029	404.900	27.722	1,23	6,85	49,96
Berguedà	41.683	4.265	85	0,20	1,99	0,15
Cerdanya	18.549	3.080	749	4,04	24,32	1,35
Conca de Barberà	21.437	2.763	17	0,08	0,62	0,03
Garraf	144.657	23.490	897	0,62	3,82	1,62
Garrigues	20.413	2.616	23	0,11	0,88	0,04
Garrotxa	55.439	8.600	44	0,08	0,51	0,08
Gironès	181.153	38.507	634	0,35	1,65	1,14
Maresme	430.997	53.902	1.560	0,36	2,89	2,81
Montsià	72.333	15.758	98	0,14	0,62	0,18
Noguera	40.130	6.804	44	0,11	0,65	0,08
Osona	153.499	22.894	392	0,26	1,71	0,71
Pallars Jussà	13.978	2.062	39	0,28	1,89	0,07
Pallars Sobirà	7.646	1.227	46	0,60	3,75	0,08
Pla de l'Estany	30.660	4.832	13	0,04	0,27	0,02
Pla d'Urgell	37.371	7.375	23	0,06	0,31	0,04
Priorat	10.145	1.202	13	0,13	1,08	0,02
Ribera d'Ebre	24.082	3.924	16	0,07	0,41	0,03
Ripollès	26.580	2.221	55	0,21	2,48	0,10
Segarra	22.940	5.888	5	0,02	0,08	0,01
Segrià	205.724	38.601	942	0,46	2,44	1,70
Selva	171.037	36.617	174	0,10	0,48	0,31
Solsonès	13.730	1.971	43	0,31	2,18	0,08
Tarragonès	249.718	49.749	728	0,29	1,46	1,31
Terra Alta	12.931	1.742	38	0,29	2,18	0,07
Urgell	37.322	7.184	13	0,03	0,18	0,02
Val d'Aran	10.206	2.249	151	1,48	6,71	0,27
Vallès Occidental	886.530	107.203	7.377	0,83	6,88	13,29
Vallès Oriental	396.691	46.537	4.144	1,04	8,90	7,47
Total Catalunya	7.512.381	1.198.538	55.489	0,74	4,63	100,00

Font: Idescat, padró continu a 1 de gener de 2010

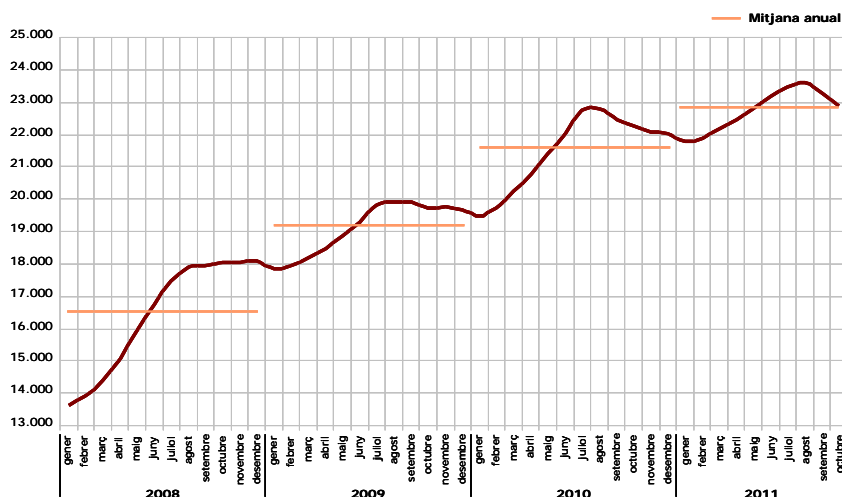
Mercat de treball

Afiliacions a la Seguretat Social

L'evolució recent mostra que la mitjana de treballadors bolivians afiliats a la Seguretat Social ha passat dels 16.424 treballadors afiliats de promig en 2008 als pràcticament 23.000 afiliats de mitjana el 2011.

L'octubre de 2011 constaven afiliats a Catalunya 22.910 treballadores i treballadors bolivians, un 5,8% de les afiliacions estrangeres. Això suposa que pràcticament un 47% de la població boliviana en edat laboral cotitza a la Seguretat Social.

Evolució del volum treballadors bolivians afiliats a la Seguretat Social. Catalunya. 2008-2011

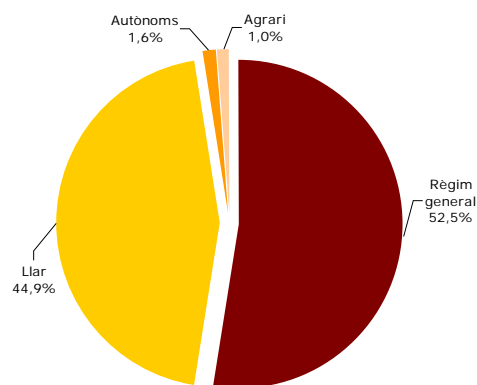
Font: MTIN. Boletín de Estadísticas Laborales

Sectors d'activitat

El 52,5% dels afiliats bolivians cotitzen a la Seguretat Social en el règim general mentre que un important 44,9% de treballadors i treballadores cotitza en el règim d'empleats de la llar, que és el règim que més ha crescut.

D'altra banda, només un 1,6% dels afiliats bolivians cotitza en el règim d'Autònoms i l'1% restant treballa en el sector Agrari.

Règim de cotització dels afiliats de nacionalitat boliviana. Catalunya. Octubre 2011

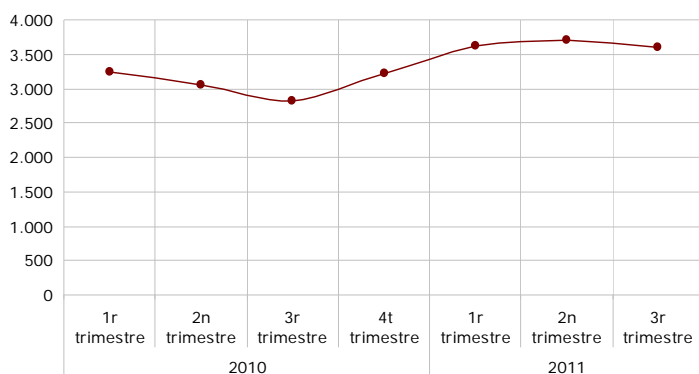

Font: MTIN. Boletín de Estadísticas Laborales

Atur registrat

El volum de bolivians aturats s'ha incrementat un 22,4% entre octubre de 2010 i octubre de 2011, en què 3.856 persones bolivianes constaven inscrites a les oficines del SOC. Aquest augment és molt superior al 8,7% d'increment que s'ha registrat entre el conjunt de la població.

Aturats registrats de nacionalitat boliviana. Catalunya. Mitjana trimestral. 2010-2011

Font: Secretaria Tècnica del SOC, Departament d'Empresa i Ocupació

Més de la meitat dels aturats bolivians són homes, però són les dones les qui han patit un increment més pronunciat en el darrer any, que ha estat del 26,3%. Les principals feines de les dones havien estat ocupacions elementals, mentre que la major part dels homes provenen del sector de la indústria i la construcció.

Atur registrat entre la població boliviana. Catalunya. 31 d'octubre de 2011

Sector d'ocupació	Homes	Dones	Total
Ocupacions elementals	759	941	1.700
Artesania, indústria i construcció	905	25	930
Restauració, serveis personals i vendes	182	611	793
Operadors i muntadors d'instal·lacions i màquines	127	22	149
Altres ocupacions	114	170	284
Total	2.087	1.769	3.856
%	54,1	45,9	100,0

Font: Secretaria Tècnica del SOC, Dep. d'Empresa i Ocupació

La immigració en xifres

Educació

En el curs 2010-2011 consten matriculats 7.256 alumnes de nacionalitat boliviana en els centres educatius de Catalunya, que suposen un 4,6% dels alumnes estrangers i un 0,6% del total. El volum més gran es troba en l'etapa d'Educació Primària amb 3.286 alumnes matriculats, seguida de l'etapa de Secundària Obligatoria, amb més de 2.500 alumnes bolivians.

Pràcticament un 15% de l'alumnat bolivià estudia en centres de titularitat privada, proporció que puja fins al 23,1% entre els estudiants dels Cicles Formatius de grau mig o superior.

Alumnat matriculat als centres educatius segons nacionalitat. Catalunya. Curs 2010-2011

Titularitat	Nacionalitat dels alumnes	Total alumnes	2n cicle Educació Infantil	Educació Primària	Educació Secundària Obligatoria	Batxillerat	Cicles Formatius
Total centres	Total alumnes	1.147.531	240.393	441.812	276.180	84.264	104.882
	Nacionalitat espanyola	990.565	213.486	381.432	227.041	76.693	91.913
	Nacionalitat estrangera	156.966	26.907	60.380	49.139	7.571	12.969
	<i>Nacionalitat boliviana</i>	<i>7.256</i>	<i>381</i>	<i>3.286</i>	<i>2.503</i>	<i>427</i>	<i>659</i>
Centres públics	Total alumnat	757.190	164.960	290.996	169.366	54.530	77.338
	Nacionalitat espanyola	625.015	141.282	238.903	129.965	48.000	66.865
	Nacionalitat estrangera	132.175	23.678	52.093	39.401	6.530	10.473
	<i>Nacionalitat boliviana</i>	<i>6.174</i>	<i>347</i>	<i>2.881</i>	<i>2.047</i>	<i>392</i>	<i>507</i>
Centres privats	Total alumnat	390.341	75.433	150.816	106.814	29.734	27.544
	Nacionalitat espanyola	365.550	72.204	142.529	97.076	28.693	25.048
	Nacionalitat estrangera	24.791	3.229	8.287	9.738	1.041	2.496
	<i>Nacionalitat boliviana</i>	<i>1.082</i>	<i>34</i>	<i>405</i>	<i>456</i>	<i>35</i>	<i>152</i>

Font: Departament d'Ensenyament, matrícula del curs 2010-2011

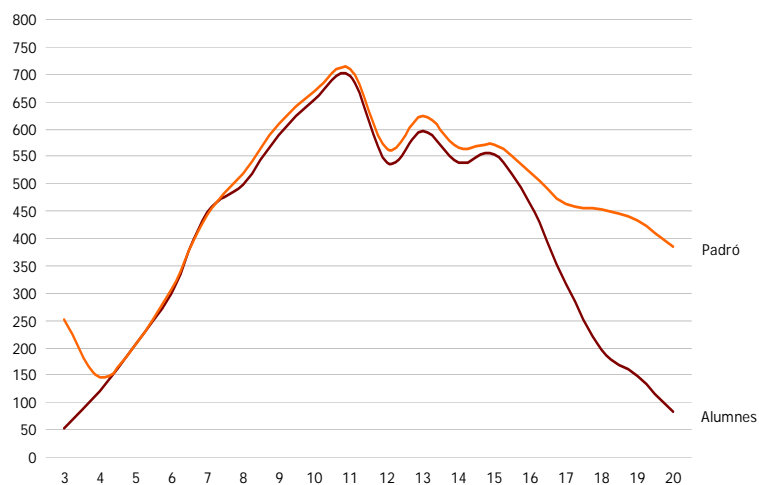
La comparació entre la població en edat escolar i el volum d'alumnes matriculats posa de manifest que, a partir dels 16 anys, una proporció important dels joves bolivians deixen de cursar estudis, si bé la resta (un 53,7%) continuen matriculats en centres reglats.

Quant a la distribució per sexes, el col·lectiu està força equilibrat excepte en el Batxillerat, etapa en la que 6 de cada 10 alumnes són noies.

Distribució dels alumnes bolivians. Curs 2010-2011

	Total	Home	Dona
2n cicle Infantil	381	198	183
Primària	3.286	1.627	1.659
ESO	2.503	1.268	1.235
Batxillerat	427	173	254
Cicles Formatius	659	324	335
Total	7.256	3.590	3.666

Comparativa entre la població boliviana en edat escolar i el nombre d'alumnes bolivians matriculats. Catalunya

Font: Departament d'Ensenyament, matrícula del curs 2010-2011